

BIOGRAMY

ADAMCZYK JERZY – sekretarz KW PZPR w Radomiu w 1976 r.

ANDRZEJEWSKI JERZY – ur. w 1909 r., pisarz, publicysta. W latach 1952–1954 redaktor naczelny „Przeglądu Kulturalnego”, 1955–1956 w redakcji miesięcznika „Twórczość”. Od 1936 r. w Związku Literatów Polskich. W latach 1950–1957 w PZPR, 1952–1957 poseł. Autor powieści *Popiół i diament* (1948) ukazującej tragedię i rozterki pokolenia AK. Doświadczenia stalinizmu skłoniły go do napisania powieści metaforycznych: *Ciemności kryją ziemię* (1956) i *Bramy raj* (1960) zawierających krytykę pierwszych lat PRL i poparcie dla zmian październikowych. W 1979 r. opublikował w drugim obiegu *Miazgę*, powieść ukazującą społeczno-polityczną dezintegrację PRL. Od lat sześćdziesiątych związany z opozycją demokratyczną, za co był wielokrotnie objęty cenzorskim zakazem druku. W 1976 r. współzałożyciel KOR, a od 1977 r. redaktor niezależnego pisma literackiego „Zapis”. W sierpniu 1976 r. ogłosił list otwarty *Do prześladowanych uczestników robotniczego protestu*.

ATŁAS MICHAŁ – w 1976 r. redaktor naczelny „Ideologii i Polityki”.

BABIUCH EDWARD – ur. w 1927 r., w latach 1970–1980 członek Biura Politycznego i sekretarz KC PZPR, 1976–1980 zastępca przewodniczącego Rady Państwa. 1969–1980 poseł, od lutego do sierpnia 1980 r. premier. Na IX Nadzwyczajnym Zjeździe PZPR w 1981 r. uznany za współodpowiedzialnego za kryzys społeczno-gospodarczy i polityczny, usunięty z partii.

BARAŃCZAK STANISŁAW – ur. w 1946 r., poeta, krytyk, tłumacz. W latach 1967–1973 w redakcji miesięcznika „Nurt”. 1967–1969 w PZPR. Współtwórca poetyckiej Nowej Fali, krytykującej między innymi nowomowę polityczno-propagandową władz PRL (tomiki *Korekta twarzy*, 1968; *Jednym tchem*, 1970 oraz książka *Nieufni i zadufani*, 1971). Współzałożyciel KOR, współredaktor wychodzących poza cenzurą pism: „Biuletyn Informacyjny” KOR oraz „Zapis” i „Krytyka”. Od 1980 r. w NSZZ „Solidarność”.

BROŻYNA JAN – robotnik z Radomia. W nocy z 29 na 30 czerwca 1976 r. został pobity przez funkcjonariuszy MO. Odwieziony do szpitala, zmarł po kilku godzinach. Przyczyną zgonu było pęknięcie podstawy czaszki i uszkodzenie mózgowia. Na głowie miał wystrzyżone podłużne pasmo włosów – co było wówczas powszechnie stosowane wobec zatrzymanych przez milicję radomską.

BRYK RYSZARD – w 1976 r. zastępca kierownika Wydziału Ekonomicznego KC PZPR.

CHOJECKI MIROSŁAW – ur. w 1949 r., w 1976 r. jako jeden z pierwszych zaczął pomagać represjonowanym robotnikom z Ursusa i Radomia, organizował pomoc prawną i materialną. Członek KOR, w 1977 r. twórca i pierwszy szef Niezależnej Oficyny Wydawniczej NOWA.

CIAŻELA EUZEBIUSZ – w 1976 r. kierownik Wydziału Organizacyjnego KW PZPR w Radomiu.

COHN LUDWIK – ur. w 1902 r., adwokat, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej 1919–1920, przedwojenny działacz PPS. W 1947 r. aresztowany i skazany na pięć lat więzienia w procesie PPS Wolność-Równość-Niepodległość. Współzałożyciel i członek KOR.

CYRANKIEWICZ JÓZEF – ur. w 1911 r., prawnik, od 1931 r. członek PPS. W latach 1941–1945 więziony w Oświęcimiu i Mauthausen. Po 1945 r. zwolennik koncepcji zjednoczenia PPS i PPR. W latach 1948–1971 członek Biura Politycznego KC PZPR, 1947–1952 i 1954–1970 premier, 1970–1972 przewodniczący Rady Państwa, 1947–1972 poseł. W latach 1949–1972 prezes Rady Naczelnej ZBoWiD, 1973–1986 przewodniczący Ogólnopolskiego Komitetu Obrońców Pokoju.

DĄBROWA KRYSZTYN – w 1976 r. pierwszy zastępca kierownika Wydziału Organizacyjnego KC PZPR.

FIRMANTY KRYSZYNA – w 1976 r. sekretarz KW PZPR w Radomiu.

GIEREK EDWARD – ur. w 1913 r., w latach 1923–1934 przebywał we Francji, 1937–1948 w Belgii, członek Francuskiej i Belgijskiej Partii Komunistycznej. Od 1948 r. działacz PPR i PZPR, 1957–1970 pierwszy sekretarz KW PZPR w Katowicach, 1970–1980 pierwszy sekretarz KC PZPR, 1976–1980 członek Rady Państwa. W latach 1952–1980 poseł (w 1980 r. zrezygnował z mandatu). W 1981 r. wykluczony z PZPR.

GOSTYŃSKI ANDRZEJ – w 1976 r. kierownik kancelarii pierwszego sekretarza KW PZPR w Radomiu.

GRZELAK JAN – w 1976 r. zastępca kierownika Wydziału Prasy, Radia i Telewizji KC PZPR.

JABŁOŃSKI HENRYK – ur. w 1909 r., w latach 1971–1985 członek Biura Politycznego KC PZPR, 1972–1985 przewodniczący Rady Państwa. Podpisał dekret o stanie wojennym w 1981 r.

JAROSZEWICZ PIOTR – ur. w 1909 r., w PPR od 1944 r., w PZPR członek KC (1948–1980) i Biura Politycznego KC (1970–1980). W latach 1952–1970 wiceprezes Rady Ministrów, 1970–1980 premier. W latach 1955–1970 stały przedstawiciel Polski w RWPG. W latach 1947–1980 poseł (zrezygnował z mandatu w 1980 r.), 1972–1980 prezes ZBoWiD. W 1981 r. usunięty z PZPR i pociągnięty do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu, w 1984 r. postępowanie umorzono na mocy amnestii.

KELUS JAN KRZYSZTOF – ur. w 1942 r., autor ballad oddających nastroje lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, działacz opozycji demokratycznej. Jego utwory były rozpowszechniane w drugim obiegu; zostały po raz pierwszy oficjalnie wydane w końcu lat dziewięćdziesiątych.

KOTLARZ ROMAN – ur. w 1928 r., ksiądz, od 1961 r. wikariusz w Pelagowie koło Radomia. 25 czerwca 1976 r. pobłogosławił strajkujących robotników ze schodów kościoła Świętej Trójcy w Radomiu. Przez kilka następnych tygodni podczas niedzielnych mszy świętych w swojej parafii modlił się w intencji pobitych, aresztowanych, wyrzuconych z pracy. Od połowy lipca inwigilowany przez aparat bezpieczeństwa, wzywany co drugi dzień na przesłuchania, przechodził „ścieżki zdrowia”. Na skutek brutalnego pobicia zmarł 18 sierpnia 1976 r.

KOWALCZYK STANISŁAW – generał, członek Biura Politycznego KC PZPR, w 1976 r. minister spraw wewnętrznych.

KURON JACEK – ur. w 1934 r., polityk i publicysta. W latach 1949–1953 członek ZMP, 1952–1953 i 1956–1964 PZPR (dwukrotnie usuwany). W latach 1957–1964 pracował w Głównej Kwaterze ZHP, prowadził tak zwane drużyny walterowskie („czerwone harcerstwo”). Od połowy lat sześćdziesiątych rozpoczął krytykę ustroju PRL, za co był więziony w latach 1964–1967 i 1968–1971. W czerwcu 1976 r. podpisał oświadczenie czternastu intelektualistów wyrażające solidarność z protestującymi robotnikami. 18 lipca 1976 r. wystosował list otwarty do Enrico Berlinguera, sekretarza generalnego Włoskiej Partii Komunistycznej, z apelem, żeby ten wykorzystał swój autorytet i wystąpił w obronie represjonowanych robotników. Pomysłodawca (obok Antoniego Macierewicza) i współzałożyciel KOR, od 1978 r. wykładowca na zajęciach niezależnego Towarzystwa Kursów Naukowych. W latach 1980–1981 doradca władz krajowych NSZZ „Solidarność”, 1981–1984 internowany i więziony.

LIPIŃSKI EDWARD – ur. w 1888 r., ekonomista. W latach 1907–1918 członek PPS-Lewica, 1946–1948 PPS, 1948–1976 PZPR. W latach 1946–1965 prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. W lipcu 1976 r. wraz z dwunastoma intelektualistami wystosował list do redakcji francuskiego tygodnika „Le Nouvel Observateur”, w którym domagał się uwolnienia uczestników protestów robotniczych. Współzałożyciel KOR, w 1978 r. podpisał deklarację założycielską niezależnego Towarzystwa Kursów Naukowych.

LIPSKI JAN JÓZEF – ur. w 1926 r., literaturoznawca, publicysta, polityk. W czasie drugiej wojny światowej żołnierz AK, uczestnik powstania warszawskiego. Współpracownik tygodnika „Po prostu” (1956–1957), sekretarz Klubu Krzywego Koła. Jeden z autorów listu trzynastu intelektualistów z lipca 1976 r. Współzałożyciel KOR, organizator pomocy prawnej i finansowej dla represjonowanych robotników z Radomia i Ursusa. W latach 1980–1981 członek Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Mazowsze, w stanie wojennym internowany i więziony.

ŁABĘDZKI JAN – uczestnik demonstracji w Radomiu w 1976 r., zginął w trakcie zajęć ulicznych.

MACIEREWICZ ANTONI – ur. w 1948r., polityk. Pomysłodawca (obok Jacka Kuronia) i współzałożyciel KOR. W lipcu 1976 r. organizował akcję pomocy dla represjonowanych robotników Ursusa. Od 1977 r. redaktor niezależnego miesięcznika „Głos”. Wielokrotnie za swą działalność opozycyjną zatrzymywany i aresztowany.

MAĆKOWSKI ROMAN – w 1976 r. wojewoda radomski.

MŁYNARCZYK ZBIGNIEW – w 1976 r. wicedyrektor Departamentu Postępowania Karnego Prokuratury Generalnej PRL, w lipcu 1976 r. przeprowadził tzw. rozmowę ostrzegawczą z ks. Romanem Kotlarzem.

MOZGAWA MARIAN – pułkownik, w 1976 r. komendant wojewódzki MO w Radomiu.

NAIMSKI PIOTR – członek KOR, redaktor niezależnego miesięcznika „Głos”.

ONYSZKIEWICZ WOJCIECH – członek KOR, wraz z Henrykiem Wujcem kierował od września 1976 r. akcją pomocy dla robotników Ursusa.

PAJDAK ANTONI – ur. w 1894r., prawnik, od 1922 r. członek PPS, w latach 1939–1945 PPS WRN. Od 1943 r. drugi zastępca delegata rządu RP na kraj, 1944–1945członek czteroosobowej Krajowej Rady Ministrów, uczestnik powstania warszawskiego. W marcu 1945 r. został aresztowany przez NKWD jako jeden z szesnastu przywódców państwa podziemnego. Skazany w Moskwie na pięć lat więzienia, po odbyciu kary zesłany na Syberię. Do Polski wrócił w 1955r. Współzałożyciel KOR. Jako obserwator wzywał procesy robotników radomskich.

PALACZ JANUSZ – w 1976 r. inspektor Wydziału Prasy, Radia i Telewizji KC PZPR.

PŁATEK ZENON – funkcjonariusz SB, w 1976 r. kierownik Samodzielnej Grupy „D” Departamentu IV MSW, zajmującej się zwalczaniem kościoła katolickiego.

PROKOPIAK JANUSZ – w 1976 r. pierwszy sekretarz KW PZPR w Radomiu.

PRZYWIECZERSKI DARIUSZ – w 1976 r. inspektor Wydziału Organizacyjnego KC PZPR.

RYBICKI JÓZEF – ur. w 1901 r., pedagog, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej 1919–1920, od 1943 r. dowódca Kedywu Okręgu Warszawskiego AK, uczestnik powstania warszawskiego. We wrześniu 1945 r. jeden z założycieli Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. Współzałożyciel i członek KOR. Podpisał oświadczenie czternastu intelektualistów z czerwca 1976r. solidaryzujące się z protestami robotniczymi.

SEMPRUCH STANISŁAW – w 1976 r. członek Sekretariatu KW PZPR w Radomiu:

SIEMASZKIEWICZ JÓZEFA – w 1976 r. zastępca kierownika Wydziału Administracyjnego KC PZPR.

STACHURA BOGUSŁAW - generał, w 1976 r. wiceminister spraw wewnętrznych.

STEINSBERGOWA ANIELA - ur. w 1896 r., adwokat, w latach trzydziestych występowała jako obrońca w procesach politycznych działaczy PPS, po wojnie broniła działaczy opozycji demokratycznej. Współzałożyciel i członek KOR. Podpisała oświadczenie czterestu intelektualistów z czerwca 1976 r. solidaryzujące się z protestami robotniczymi. Wizytowała jeden z procesów radomskich.

SZCZYPIORSKI ADAM - współzałożyciel i członek KOR.

TOBIASZ JÓZEF - w 1976 r. sekretarz KW PZPR w Radomiu.

TORUŃCZYK BARBARA - związana z opozycją demokratyczną, w latach 1977-1979 sekretarz redakcji pozacenzuralnego pisma „Zapis”, następnie w redakcji niezależnej „Res Publici”. Od 1983 r. redaktor naczelny „Zeszytów Literackich”.

WESOŁOWSKI TADEUSZ - członek Sekretariatu KW PZPR w Radomiu w 1976 r.

WUJEC HENRYK - ur. w 1941 r., polityk. Od 1962 r. członek Klubu Inteligencji Katolickiej w Warszawie, od 1977 r. członek KOR. W lipcu 1976 r. uczestniczył w Radomiu w pierwszym procesie robotników sądzonych za udział w proteście czerwcowym. 25 sierpnia 1976 r. wraz z grupą działaczy warszawskiego KIK podpisał list do przewodniczącego Rady Państwa w sprawie uwolnienia więzionych robotników i przywrócenia do pracy zwolnionych. Od września 1976 r. razem z Wojciechem Onyszkiewiczem kierował akcją pomocy dla robotników Ursusa. Od 1980 r. w NSZZ „Solidarność”, członek Zarządu Regionu Mazowsze oraz władz krajowych Związku.

ZACZKOWSKI STANISŁAW - generał, w 1976 r. zastępca komendanta głównego MO.

ZĄBECKI TADEUSZ - uczestnik demonstracji w Radomiu w 1976 r., zginął w trakcie zająć ulicznych.

ZIEJA JAN - ur. w 1897 r., ksiądz, podpułkownik i kapelan Wojska Polskiego. Uczestnik wojny obronnej Polski 1939 r. Kapelan Szarych Szeregów i uczestnik powstania warszawskiego. Jeden z autorów listu trzynastu intelektualistów z lipca 1976 r. Współzałożyciel KOR.

ZIEMBIŃSKI WOJCIECH - ur. w 1925 r., żołnierz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, działacz niepodległościowy. Członek Klubu Krzywego Koła i Klubu Inteligencji Katolickiej w Warszawie. Współzałożyciel i w latach 1976-1977 członek KOR. Od 1977 r. w Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela.